

Branden på Oceana var ingen överraskning – den var ett förutsägbart resultat av ett otydligt och rörigt regelverk

Byggbranschen riskerar fler bränder om brandskyddet fortsätter falla mellan stolarna

Branden på Oceana var inte oväntad. Den var ett resultat av ett splittrat och otydligt regelverk där systematiskt brandskyddsarbete (SBA) inte har fått en given plats. Tyvärr kan det komma att hända igen – om inget förändras.

För snart 20 år sedan infördes Lagen om skydd mot olyckor (LSO). I 2 kap. 2 § står:
"Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar ska i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand."

Till detta finns ett allmänt råd om SBA som säger:
"För att uppfylla dessa krav bör ett systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete bedrivas under byggnadens eller anläggningens hela användningstid. I detta ingår att brandskyddet bör dokumenteras."

Vi kan inte vänta med SBA tills byggnaden är klar – då kan det vara för sent

Vi ser stora risker i byggprojektens slutskede, när byggnaden nästan är färdig och ska överlämnas. Just i det farliga mellanläget, när det tillfälliga brandskyddet är borttaget men där det permanenta skyddet som till exempel brandlarm inte är i drift, inträffade branden på Oceana. Ett vakuum där säkerheten hänger i luften.

Lag på lag – men ingen tydlighet

Byggprojekt styrs idag av en snårskog av regelverk: Arbetsmiljölagen och dess föreskrifter, Boverkets byggregler, AMA, SBF 506:1 Säkerhetsregler för brandfarliga heta arbeten på tillfällig arbetsplats – och fler därtill. Men dessa regler harmoniserar inte. De saknar gemensam riktning. De blandar begrepp, roller och ansvar.

Vem ansvarar när 40 aktörer delar byggarbetsplats?

Begrepp som *"beställare"* tolkas olika i olika regelverk. När ansvar för brandskydd och riskbedömning flyttas mellan beställare, entreprenörer och sidosubentreprenörer uppstår ett otydligt ansvarsgap. Och hur ska det systematiska arbetsmiljöarbetet hanteras med så många arbetsgivare? Varje aktör på en byggarbetsplats har ansvar för sitt eget systematiska arbetsmiljöarbete – för att planera och genomföra sitt arbete på ett säkert och korrekt sätt. Men här finns risker att företag slarvar med att efterleva byggarbetsplatsens ordningsregler och i det glappet riskerar viktiga brandskyddsåtgärder att falla bort.

Riskbedömningen uteblev

Om ett arbete inte bedöms vara ett brandfarligt hett arbete – vad händer då? Risken är uppenbar: viktiga säkerhetsåtgärder uteblir helt.

I Haverikommissionens rapport om Oceana tar man inte ställning till om elmuffsvetsning, det arbete som orsakade branden, var att räkna som ett brandfarligt hett arbete. Det är inte heller det viktigaste, det viktigaste är att en riskbedömning genomförs. Regelverket för brandfarliga heta arbeten gäller först efter att arbetet bedömts som brandfarligt – men vad händer om ingen gör den bedömningen, eller gör den fel?

SBA däremot ska alltid gälla – oavsett. Så att brandrisker, felbedömningar och andra brister förebyggs.

Elmuffsvetsning visar behovet av enhetlig riskbedömning i byggprojekt

Arbetet som orsakade branden - elmuffsvetsning – är inte per automatik ett brandfarligt hett arbete. Elmuffsvetsen har ingen öppen låga och ingen gnistbildning. Den har en begränsad värmeutveckling lokalt inne i elsvetsmuffen och den har maskinell styrning.

Elmuffsvetsning har använts sedan 60-talet. Rätt använd och när den fungerar som den ska så ska den inte kunna orsaka brand. Men ett tekniskt fel, yttre påverkan eller slarv kan ändå orsaka brand och därför måste även elmuffsvetsning övervakas. Det är ett tydligt krav inom SBA och ett självklart led i varje riskbedömning. Även rätt hanterad utrustning kan också innebära en risk för brand.

Så, är elmuftsvetsning "heta arbeten"? Ja – arbetet alstrar värme.

Är det "brandfarliga heta arbeten" enligt normen SBF 506? Det är mer oklart.

Hade vi själv bedömt arbetet på Oceana som brandfarligt enligt normen SBF 506?

Vi vet inte alla detaljer – men troligen inte.

Hade vi bedömt det som en brandrisk enligt SBA? Absolut, och en brandrisk ska hanteras – hela tiden.

Systemfel – inte enstaka misstag

Att elmuftsvetsning orsakar brand är ovanligt – men inte omöjligt. Därför måste även den typen av arbete övervakas och omges av tydliga rutiner med utbildad personal. Det handlar inte om att hitta en syndabock. Det handlar om att adressera ett systemfel.

Dagens regler räcker inte till, SBA ges inte tillräckligt utrymme. Hur ska beställare, entreprenörer och yrkesarbetare kunna veta vad som gäller, när systemet är oklart? Brandskyddet får för liten plats i slutskedet av byggprojekt, ansvarsfördelningen är oklar, och ingen ser helheten. Så länge det är så – kommer det att fortsätta brinna.

Det finns ett tydligt behov av förändring. Låt oss tillsammans arbeta för ett tydligare, samordnat och verklighetsnära regelverk för det systematiska brandskyddsarbetet.

Lukas Svärd

VD, SVEBRA Svenska
brandsäkerhetsföretag

- Ansvarig för konceptet Brandfarliga Arbeten
- Ledamot i Regelgruppen för brandfarliga heta arbeten
- Medskapare till norm SBF 506
- 20 års erfarenhet inom brand varav 15 år inom brandfarliga heta arbeten

Hasse Bergkvist

Sakkunnig expert brandsäkerhet

- Ledamot i Regelgruppen för brandfarliga heta arbeten
- Medskapare till norm SBF 506
- 40 års erfarenhet inom brand varav 25 år inom brandfarliga heta arbeten
- Mångårig erfarenhet av brandutredningar